

dom neked, hogy akár hétszer is, hanem azt, hogy akár hetvenszer hétszer is” (Mt 18,21-22).

A Máté által a példabeszédhez kapcsolt 34. vers („Ekkor megharagudott rá az ura, és átadta őt a hóhérsegédeknek, amíg meg nem fizeti neki egész tartozását”) már semmiképp nem tartozhatott bele Jézus eredeti példabeszédébe, mert el-
lentmondásban van a 27. verssel („Az úr szíve megesett ezen a szolgán, elbocsátotta, és adósságát is elengedte”), mintegy visszavonja annak üzenetét, sőt ellenkezőjére fordítja a királyról/Istenről rajzolt képet: a határtalanul nagylelkű megbocsátás helyébe az igazságos megtorlást állítja. Ezt az érvet megerősíti, hogy Jézus tanításának egyik központi mondanivalója éppen az igazságosság felülmúlása a határtalan és feltétel nélküli szeretet révén (ld. pl. Mt 5,20.45; 20,9.15b; Lk 6,32-36; 15,20.22-24.29-32; 18,14a).

Meggyalázás, ütlegetés, fejbeverés, gyilkosságok – mondhatnánk: vér, vér és vér Jézus egyik legismeretebb példabeszédében: **a gonosz szőlőmunkások** sorra elbánnak a gazda küldöttével, akik szeretnék begyűjteni a termésből a gazdának járó részt (Mk 12,1-6). És mégis: ez a példabeszéd egyike annak a négynek, amelyek egészen különleges módon hangsúlyozzák Isten jóságát, irgalmasságát és türelmét (a másik három: az előbb idézett Mt 18,23-33; továbbá Mt 20,1-15 és Lk 15,11-32). Elmondásával Jézus azt akarta elérni, hogy hallgatói megfontolják: Az, hogy Izrael annyiszor elvetette a prófétákat, „nem szegte Isten kedvét”, hanem ismételten újabbakat küldött, és most öbenne, az egyszerű galileai vándorprédikátorban az ő „szeretett fiát” küldte el, remélve, hogy fölismerik majd ben-

ne „legvégső” esélyüket (vö. Lk 10,23-24), és hallgatnak rá.

Végül egy olyan példabeszéd, amelyben már egyenesen tíz- és húszeszes hadseregekről van szó (Lk 14,31-32): „**Ki az a király, aki hadba vonul egy másik király ellen anélkül, hogy előbb leülne, és haditanácsot tartana, vajon képes-e tízezer harcosával szembeállni azzal, aki húszezerrel jön ellene? Ha pedig mégsem, akkor követséget küld, amikor amaz még távol van, és meghódol neki.**”

Kétségtelenül nem könnyű fölfedezni ebben a pozitív mondanivalót (különös tekintettel arra, hogy Lukács a ténylegestől nagyon eltérő értelmezést sugall a 14,26-27.33-ban), de nem is olyan nehéz, ha tudjuk, hogy az effajta példázatok „a kisebbről a nagyobbra következtetés” elve alapján kell értelmezni. Ebben az esetben segít az is, hogy a példabeszédet megelőzi azonos mondanivalójú „párja” a toronyépítésről (Lk 14,28-30).

Mi lehet hát e (két) példázat háttere és mondanivalója? Nagyon is könnyen elképzelhetjük, hogy tanítványai kételkedtek a Jézus által meghirdetett „Isten országa” e világi kibontakozásának sikerében (vö. Mk 13,1.4!). Nekik mondhatta Jézus: „Nézzétek csak! (Ha már egy normális ember is úgy jár el, hogy mielőtt nagy építkezésbe fogna, leül, költségvetést készít, és nem vág bele hebehurgyán a munkába...) Ha már egy normális király is előbb meggondolja, képes-e tízezer harcosával szembeállni az ellenség húszezerével, különben nem indul el, hanem békét kér... *Menynyivel inkább feltételezhetitek, hogy Isten is meggondolta a dolgot, mielőtt belevágott volna emberteremtő vállalkozásába...*”

* * *

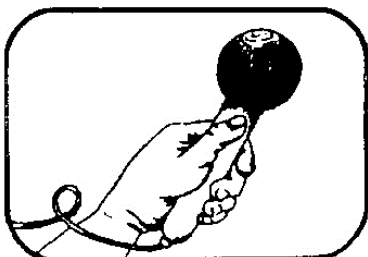
Ráadáséppen lássunk még egy példázatot, amelyben Jézus az eddigieknél is vadabb képet alkalmaz: „**Az Atya országával úgy vagyunk, mint azzal emberrel, aki meg akart ölni egy nagy urat. Otthon kihúzta a kardját hüvelyéből, és átszúrta a falat, hogy megtudja, elég erős-e a karja. Azután megölte a nagy urat.**”

A Tamás-evangélium 98. mondása ez, és minden további nélkül is érthető, miért nem vették be ezt a példabeszédet a szinoptikus evangéliumokba. Másfelől viszont alig képzelhető el, hogy ezt a példabeszédet az ősegyház alkotta volna meg. A mondas merészsége csak magának Jézusnak tulajdonítható, aki – ahogyan ismételtén láttuk – nem riadt vissza attól, hogy enyhén szólva kétes moralitású alakokat tegyen meg példabeszédei szereplőjévé.

Ami a pozitív mondanivalót illeti, most már egyszerű dolgunk van, mert az ugyanaz, mint a tízezer katonával rendelkező király példabeszédéé: (Ha már egy merénylő sem vág bele a dologba anélkül, hogy meg ne győződött volna arról, elég erős lesz-e a karja, akkor) elképzelhetetlen, hogy Isten elindította volna művét anélkül, hogy képes lenne véghez vinni! Bármilyen kicsinek és szerénynek tűnjék is a kezdet, és bármilyen nagynak az ellenhatalom: Isten keresztülviszi, amit elkezdett.

Végiggondolva mindezeket, megdöbbenve állapíthatjuk meg, hogy a feltétlen és korlátlan szeretetet, s ezen belül totális *erőszakmentességet* hirdető, szelíd Jézus sokszor nem habozott *erőszakos képekkel* szemléltetni mondanivalóját. Micsoda szabadság!...

Gromon András

Otthon a senki földjén

Interjú Nikodemus Schnabel bencés szerzetessel

Nikodemus Schnabel német szerzetes tizenkét éve él Jeruzsálemben, a Sion-hegyen álló, Dormitio nevű bencés kolostorban, azaz nemzetközi jogi szempontból a „senki földjén”, mert a kolostor nem tartozik sem Izraelhez, sem Palesztinához, így aztán ezen a „semleges

területen” a különböző vallások találkozóhelyéül szolgál. Péter Nikodemus nem rég könyvben jelentette meg a Szentföldön szerzett tapasztalatait (*Zuhause im Niemandsland. Mein Leben im Kloster zwischen Israel und Palestina, Verlag Herbig*).

Pater Nikodemus, miért lett ön szerzetes?

Művészcsaládból származom, amelyben az istenkeresés téma volt ugyan, de nem egyházi jelleggel. Az egyháziasságot később magamnak kellett megszerez-nem.

Evangélikusnak kereszteltek, és tizenhárom évesen tértem át a katolicizmusra. Ezután több lépés következett, az egyik élmény azonban tényleg igen erős volt: egy megbetegedés, amely erősen lefékezett. Korábban ugyanis gyakran én voltam a legfiatalabb, a legjobb, a leggyorsabb – erősen sikerorientált, és sikerek által elkényeztetett. Ezután jött egy üdvös élmény, a nullpont kegyelme: egy reumatikus megbetegedés, amelytől még ma is szenvedek, de jól viselem.

Huszonnégy évesen határozta el, hogy belép a Sion-hegyen álló bencés kolostorba, a Dormitióba. Miért pont oda?

Ha már szerzetesség, akkor csak Jeruzsálemben! Nem lehet elvont módon szerzetessé válni, kettős szerelem, kettős örület, kettős hivatás kell hozzá: egyfelől radikális istenkeresés, másfelől egy egészen konkrét kolostor vonzása. Jeruzsálem nem csupán a konfliktusok városa, hanem egy csodálatosan elbűvölő díva is! Sajátos keveréke egyrészt a kiszámíthatatlan jeruzsálemi káosz, annak minden veszélyével, másrészt az itteni kolostori élet elevevényének és spiritualitásának: engem ez lebilincsel, és naponta újból megihlet. A kételkedés, a küzdelem, a harc és a keresés hozzátartozik az eleven hitülethez. Naponta újból keresem Istent, és messze vagyok attól, hogy azt mondhassam, megtaláltam őt, de bízom abban, hogy egy napon ő megtalál engem. Itteni munkámmal szeretnék mások érzékeny kísérője lenni keresésükben.

Az ön kolostora azért is szokatlan, mert egy protestáns hozta létre, II. Vilmos császár. Önt is evangélikusnak kereszteltek. Véletlen?

Nem csupán jámbor kolostoralapításról volt szó: ez Franciaország ellen irányult, mivel az akkori oszmán birodalomban Franciaország volt az összes katolikusok védőhatalma. Vilmos császár ezt nem akarta elfogadni. Istennek van humora, és tud görbe vonalakon is egyenesen írni. Vilmos császár alapításából is jó kolostor lett.

A szentföldi állapot konfliktusokkal terhes, és szinte megoldhatatlannak tűnik. Ön tizenkét éve benne van. Hogyan itéli meg a helyzetet?

A helyzet valóban bonyolult, mivel a Szentföld minden lakója vegyes identitású. Nemcsak arról van szó, hogy az egyik oldalon ott vannak a zsidók, a másikon a muszlimok. Mindkét oldalon vannak keresztények is – izraeli keresztények, palesztin keresztények, héberül beszélő keresztények, arab nyelvű keresztények. Aztán itt vannak még az olyan kisebbségek, mint a drúzok és a cserkeszek, vagy a bahá'í hit követői: ezek nem állnak az érdeklődés középpontjában. Mindez azt jelenti: ez az ország valóban igen bonyolult, és ha közelről vesszük szemügyre, nem válik kevésbé bonyolulttá.

Értelmezésemet éppen az erőszak ismételt kitörései nehezítik meg túlságosan is. Reakcióm ilyenkor a fájdalom és a szomorúság, mivel mindkét oldalon, izraeli és palesztin részről is vannak jó barátaim, és mindkét oldalon naponta találkozom csodálatos emberekkel. Szomorú vagyok, amikor a lázítók, a szélsőségesek, a kisebbségben lévő méregkeverők uralják a híreket, és így nagy többség is érintetté válik. A legtöbb ember azonban békét akar, normális együttélést.

Önnek az a véleménye, hogy a vallások sikeresebben dolgozhatnak a békéért, mint a politikusok?

Ugy vélem, hogy két teljesen különböző feladatról van szó. A politikának ott kell végeznie a dolgát, ahol arról van szó, hogyan kell intézni az adózást vagy hogyan kell megszervezni a közgazdaságot.

A vallásnak más feladatai vannak, mivel itt az istenkeresésről van szó, arról, hogy megéljük és elevenebbé tegyük az istenkapcsolatot. A vallás tulajdonképpen csak arra teheti képessé az embereket, hogy erőteljesebb életet éljenek, és ily módon jobban odafigyeljenek másokra; hogy fölismerjék: a másik ember ugyanúgy Isten képmása, akit Isten ugyanúgy szeret, mint engem. A vallás tehát azt eredményezi, hogy tisztelet alakul ki bennem mások iránt. Számomra ezt jelenti az egészséges vallás. De a vallás nem képes politikát csinálni, és nem is lenne szabad azt csinálnia.

Az egyik legnagyobb félreértés, amely károsan befolyásolja a zsidók, muszlimok és keresztények együttélését, véleményem szerint abból fakad, hogy az emberekben túl sok az önsajnálát, és túl kevés az empátia mások iránt. Minden oldalnak erőssége, hogy bemutassa saját sebeit, és különös módon mindegyik megnevel, amikor a másik oldal sebesüléseiről van szó. A közkeletű konfliktust akkor lehetne megoldani, ha növekedne a figyelem és az empátia a másik oldalon állók szenvedései iránt.

Jeruzsálem a gyújtópontja a közelkeleti konfliktusnak. Mennyire veszélyes az ön számára katolikus szerzetesként ott élni?

Jeruzsálem az a hely, ahol a nacionalista zsidók megvetően kiköpnek előttem és mögöttem, mivel szerzetesi ruhában járok. A kolostorunk elleni támadások is előfordulnak. Január közepén radikálisok héber nyelvű jelszavakat mázoltak az apátság falára: „Keresztények a pokolba!”, „Halál a keresztényekre!” Közvetlenül a 2014-es pápalátogatás után pedig fölgyújtották a kolostor templomának széklakatát, és csak szerencséjével lehetett megakadályozni, hogy nagy tűz keletkezzen. Az izraeli biztonsági erők figyelőkamerákat ígértek nekünk, de az utóbbi firkálások éppen azon a falon történtek, ahol még nem volt kamera. Mégsem akarok seholy mást élni.

Mi indította önt könyvének megírására?

A látogatók azon kérdései nyomán kezdtem írni, amelyeket ismételtelen föltesznek nekem mint jeruzsálemi szerzetesnek. Ez a könyv egészen más rálátást nyújt a közelkeleti konfliktusra, mint azok, amelyeket izraeliek vagy palesztinok írnak; én nem vagyok sem zsidó, sem palesztin, hanem tartósan itt élő külföldi.

Tel Avivban átéltem, hogyan csapódtak be a Hamasz rakétái, és hogyan szorították magukhoz gyermekeiket az anyák. Röviddel ezután a Gázai-övezetben elmesélték nekem, hogy az anyák hogyan menekültek kisgyerekeikkel az izraeliek bombatámadása elől a Porphyrius-templomba. Nem látom a különbséget ezek között az anyák között; én az embereket látom az egyik oldalon, és a másikon is.

Mindkét oldalon vannak idioták, és vannak csodálatos emberek. És pont erről van szó Otthon a senki földjén című könyvemben.

Berthold Siegmars

Forrás: Kirche In, 2016/4

